

HATÁRRENDÉSZ- SZERVEZŐ (TISZT)

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

HATÁRRENDÉSZ-SZERVEZŐ (TISZT)

Feladatok és tevékenységek

A határrendész olyan hivatásos fegyveres testület tagja, akinek elsődleges feladata az ország határának védelme, illetve a magyar és külföldi állampolgárok határátlépésének a törvényben meghatározott feltételek szerinti biztosítása. Az államhatár őrizete már a birodalmak, az államok kialakulásának sok ezer éves történetében fontos feladat volt. Hazánk 1000 éves történetében is különböző formában, de mindig igyekeztek a határ őrizetéről gondoskodni. Ilyenek voltak például a székelyek, akiknek ez elsődleges feladata volt vagy a különböző határőrvidékek lakóinak voltak ilyen kötelezettségei (például Órség). Később ezt a feladatot a végvárok látták el, majd egyre inkább a reguláris hadseregek feladata volt. A modern korban az államhatár sérthetlensége, ennek megőrzése minden államszervezet fontos feladata és célja.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A határrendész azokon a területeken teljesít szolgálatot, ahol a bel- és külföldi állampolgárok be- illetve kiléphetnek a Magyar Köztársaság területéről vagy területére. Ilyenek a közúti és vasúti határállomások, a repülőterek, a folyami kikötők. A határőrizet természetesen kiterjed az úgynevezett zöldhatárra, ahol a határátlépés csak különleges esetekben engedélyezett (például nemzetközi rendezvények, sportverseny stb.). A határrendésznek készen kell állnia arra, hogy a törvény betartása mellett fegyvert használjon vagy kényszerintézkedéseket tegyen (őrizetbe vétel). A határrendésznek különleges feladata, az úgynevezett idegenrendészeti intézkedések érvényesítése, például embercsempészek letartóztatása, menekültek problémáinak kezelése, esetleg nyomozói feladatok ellátása.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A határrendésznek kezelni kell azokat az eszközöket, amelyek tevékenységét segítik. Ezek közül kiemelkedik a lőfegyverkezelés, illetve használat, adatkezelési rendszerek

működtetése (például számítógép), technikai eszközök (például gépkocsi, távközlési berendezések, tájékozódást elősegítő készülékek) használata. A határrendész segítő társa lehet az őrző-védő kiképzésen részt vett kutya. A kutya és a gazdája közötti kapcsolat igen szoros akár terepen dolgoznak együtt, akár a drogellenes küzdelemben vagy más csempészáruk keresésében. Nehéz terepen kiemelt határszakaszokon lovas árőrözés is folyik, amely speciális felkészülést igényel, hiszen a ló és az ember közötti kapcsolat meghatározza egy-egy akció sikerét és a munkavégzés folyamatában a ló terhelhetőségét és ügyességét is figyelembe kell vennie a határrendésznek.

Hol végzi a munkáját?

A határrendész beosztásánál fogva munkáját végezheti terepen (zöld határ) illetve olyan zárt helyeken, ahol útlevél vagy más okmányok kezelése a feladata. Mivel a határrendész munkájára többféle helyszín is jellemző lehet, ezért elképzelhető, hogy viszonylag rövid időn belül kell alkalmazkodnia a legkülönbözőbb időjárási éghajlati feltételekhez. A határrendészek többnyire kisebb egységekbe (őrs) szerveződve látják el feladatukat, a munkavégzés során a katonai fegyelem feltételei érvényesülnek.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A határrendész munkavégzése során hazai és külföldi állampolgárokkal kerül napi rendszerességgel munkakapcsolatba. Több esetben ezek a kapcsolatok konfliktushelyzethez kötődnek, ahol a felelős beosztással rendelkező tisztnek a helyes megoldást kell megtalálnia. Sok esetben az eljárás során idegen nyelven kell kérdéseket feltenni, vagy intézkedéseket tenni vagy a nyelv ismeretének hiányában tolmáccsal kell együtt dolgoznia. Előfordulhat, hogy az államhatárokon a szomszéd államok határrendészeivel is kapcsolatot kell fenntartania. A határon igen jelentős az áruforgalom is, így kiemelten figyelnie kell a sérülékeny, érzékeny áruk határon való átjuttatásának szervezésére, ilyenkor együtt kell működnie más szervezetek munkatársaival, pl. vámósok, vöröskereszt, aktivisták stb. Általában több beosztottal dolgozik, akiknek a munkájáért felel, viszont kiadott utasításai mindig a körülményeknek kell, hogy megfeleljenek. Így fontos a jó csapatmunkában való részvétel.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A határrendész változatos munkáját különböző természeti és éghajlati feltételek között látja el. Ez azt is igényli, hogy megfelelő fizikai kondícióban legyen, ami az esetlegesen felmerülő szélsőséges terhelések mellett is lehetővé teszi a pontos szolgálatot. Terhelő jellegűnek tekinthető az is, hogy a határrendész munkaideje váltakozó, ami azt is jelenti, hogy szabadideje gyakran nem kiszámítható, ünnepnapokon is dolgoznia kell, de beosztása alapján egész nap irodai munkát is végezhet, amely folyamatos üléssel jár. E mellett a számítógéppel történő dolgozás igénybe veszi a szemét is. A zöldhatáron való szolgálat igen gyakran igényel napi több kilométeres gyaloglást változatos terepen, amit csak jó fizikai kondícióval lehet megnyugtatóan teljesíteni.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A határrendész munkájára a munkakör függvényében jellemző a környezet hatása. Miután kétféle változat jelentkezik a tevékenységében, az egyik a szabad természet, a másik a zárt irodai munkahely, így elmondható, hogy mindkét környezetben igen fontos a munkafeladatok helyes sorrendjének a megszervezése és a váratlan helyzetekhez történő alkalmazkodás. A határrendész szervező munkája nem egyenletes terhelést jelent és többnyire a konfliktusos helyzetekre való reagálás, mint feladat jelenti a környezeti ártalmat. A konfliktushelyzetek megoldásában szélsőséges helyzetek is adódhatnak, mint pl. lőfegyver-használat vagy menekülők üldözése stb.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A rendvédelmi szervek egészségi alkalmassági követelményei nem azonosak a polgári életben meghatározott követelményekkel.

Az ott szolgálatot teljesítők fokozott egészségi, pszichikai és fizikai igénybevételnek vannak kitéve, ezért a hivatásos állományba csak egészségileg alkalmas személyek

kerülhetnek. Az alkalmasság vizsgálat egyrészt kiterjed arra, hogy a megvizsgált személy az adott beosztásra alkalmas lesz-e másrészt, hogy az adott munkakör követelményeinek is meg fog-e felelni egészségi, pszichikai és fizikai szempontból.

Az egészségügyi alkalmassági követelményeket minisztériumi rendeletben határozzák meg, melyet a Magyar Közlönyben jelentetnek meg.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

A határrendész feladatát túlnyomó részben meghatározott utasítások alapján látja el, mégis igen gyakran kerülhet olyan helyzetbe, ahol szükség van gyorsan meghozott, önálló döntésekre. A munkavégzésében nagyon fontos a fegyelmezett, kitartó tevékenység, illetve cselekvés. Mivel gyakorta kerül kapcsolatba legkülönbözőbb országból származó állampolgárokkal, a tolerancia, a megkívánt udvariasság szintén hozzátartozik munkavégzéséhez.

Fontos, hogy jó kapcsolatteremtő képességgel és nyelvi kifejezőképességgel rendelkezzen, e mellett vállalja a folyamatos továbbképzést is. Képes legyen megtanulni a változó szabályokból következő újabb eljárási formákat, ezért szüksége van megfelelő felfogóképességre.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Mivel a határrendészet katonainak tekinthető szervezet, ezért a különböző szolgálati beosztásokban más és más az elvárható iskolai feltétel. A határrendészet végrehajtó feladatait az általános iskolai végzettség, illetve kapcsolódó speciális iskolai oktatások is lehetővé teszik. A magasabb beosztások (tishti fokozatok) magasabb végzettséget igényelnek (főiskola). Ennek megfelelően nem annyira tantárgyakhoz köthető az elvárható szellemi teljesítmény, hanem sokkal inkább egy kielégítő szintű általános tanulmányi eredmény, a foglalkozás gyakorlásához szükséges feltétel. E mellett szerencsés, ha jó fizikumhoz megfelelő teljesítmények is kapcsolódnak, így a testnevelés terén eredményes a határrendészetnek készülő, valamint az anyanyelvi és idegen nyelvi tantárgyakban is megfelelő eredményt mutat.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

A határrendész foglalkozást nyitott, sokoldalú érdeklődéssel lehet eredményesen gyakorolni. A határrendészeti számos gyakorlati kérdéssel találkozik, ugyanakkor a munka során gyakran érvényesülnek jogszabályok vagy olyan állami rendelkezések, amelyek betartása alapvető fontosságú.

Mindez tehát azt jelenti, hogy a határrendész érdeklődésében jelentős szerepet kell, hogy kapjon az általános közéleti problémák figyelemmel kísérése, de szükség szerint olyan speciális kérdések is, mint például a nemzetközi folyamatok (migráció) ismerete.

A határrendész mindig nyomon kell, hogy kövessen az aktuális szabályok érvényesülését. Fontos számára, hogy érdeklődjön az emberek iránt, és felelősséget érezzen sorsukért, másrészt a már említett szabályok betartása miatt jó, ha a folyamatos, aprólékos munkavégzés eredménye is megelégedettséggel tölti el.

Szakképzés

A határrendész **szakképesítés célja** olyan szakemberek képzése, akik munkájuk során alkalmasak a határrendészeti, határforgalmi, határvédelmi határőrizeti, idegenrendészeti, nyomozó hatósági, továbbá bűnmegelőzési, bűnüldözési, rendészeti feladatok ellátására, továbbá e szolgálati tevékenységek szervezésére, irányítására.

Előképzettség

A képzés megkezdéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettség. Előzetes szakmai gyakorlat nem szükséges. A jelentkezőknek szakmai alkalmassági követelményeknek kell megfelelni.

Képzési idő

A képzés ideje maximálisan 400 óra, melyben az elméleti és gyakorlati oktatás aránya 60-40 százalék.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

A büntetőjog általános részei, A büntetőjog különös részei, Büntetőeljárás jog, Kriminológia, Magyar Alkotmányjog, Közigazgatási jog, Emberi jogi alapismeretek, Határrendészeti általános ismeretek, Határőrizeti ismeretek, Határforgalmi ismeretek, Idegenrendészeti-, menekültügyi-, szabálysértési ismeretek, Határőrségi-, bűnügyi-felderítő (operatív) ismeretek, Krimináltechnika, Krimináltaktika, Kriminálmetodika, Pszichológiai ismeretek.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmai vizsga gyakorlati, írásbeli és szóbeli részekből áll. A gyakorlati vizsgarészben, a képzésben résztvevők a rendvédelmi szervek különböző szolgálati helyein, szakmai gyakorlaton vesznek részt, amelynek értékelése adja a szakmai vizsga gyakorlati osztályzatát.

Írásbeli vizsgán a képzésben résztvevő egy komplex ismeretanyagot tükröző, logikusan felépített, választékos stílusban összeállított, a szakmai elvárásoknak és követelményeknek megfelelő vizsgadolgozatot készít el, amelyben véleménye, önálló gondolatai és javaslatai is szerepelnek. A vizsgadolgozatban, a képzésben résztvevőnek azt kell bizonyítania, hogy képes a tanultakat hasznosítani és a komplex ismeretanyagot egységes egészzé formálni.

A szóbeli vizsgarész az írásbeli vizsgarészhez kapcsolódik. A vizsgázónak a vizsgadolgozatban feldolgozott témát a vizsgabizottság előtt kell szóban ismertetnie, valamint a vizsgadolgozattal kapcsolatos kérdésekre válaszolnia.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként – bűnügyi ismeretek, államtudományi ismeretek, határrendészeti ismeretek, kriminalisztikai ismeretek.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 71 8912 02

Kapcsolódó foglalkozások

Rendőr

Rendőrszervező (tiszt)

Büntetés-végrehajtási felügyelő

Szakképesítésnek megfelelő technikus

Szakképesítésnek megfelelő asszisztens

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Vezénylős zászlós,

Csoport és állomásparancsnok,

Technikus,
Kidolgozó,

Részlegvezető,
Szakmai beosztott.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.